

To'xtasin Rajabov

O'ZBEK XALQ MUSIQA IJODI

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

To'xtasin Rajabov

O'ZBEK XALQ MUSIQA IJODI

*Respublika oliy o'quv yurtlari bakalavriatining 5111100 —
«Musiqqa ta'limi» va 5151700-Madaniyat va san'at muassasalarini
tashkil etish hamda boshqarish yo'nalishidagi talabalari uchun*

O'quv qo'llanma

**“Durdona” nashriyoti
Buxoro – 2021**

UO'K 78(075.3)

85.3я72

R 17

Rajabov, T.

O'zbek xalq musiqa ijodi [Matn] : o'quv qo'llanma / T. I.Rajabov. -Buxoro: OOO "Sadriddin Salim Buxoriy" Durdona nashriyoti. 2021. -184 b.

КБК 85.3я72

Taqrizchilar:

Habibilla Rahimov. O'zbekiston Respublikasi Kompozitorlari va Bastakorlari uyushmasi rais muovini, professor. O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan san'at arbobi

S.B.Saidiy, NavDPI. San'atshunoslik fanlari nomzodi, professor. Xalqaro "Antikuye World" ilmiy aqademiyasi Aqademigi. O'zbekiston Kompozitorlari va Bastakorlari uyushmasi a'zosi, kompozitor.

Рецензенти:

Хабибулла Рахимов, зам.пред. Союза Композиторов Республики Узбекистана, профессор, Заслуженный деятель искусств Республики Узбекистан.

С.Б. Саидий, кандидат в науках искусствоведения, профессор, Академик Международной научной академии «Antikuye World», член саюза Композиторов Республики Узбекистан, композитор.

Reviewers:

Xabibulla Raximov, Chairman of the union of composers of the Republic of Uzbekistan, professor. Honored worqer of art of the Republic of Uzbekistan.

Said Saidiy, doctor of philosophy Art Criticism, professor. Academician of the international Sciyentific Academy Antikue World Member of Composers Union of Uzbekistan, Composers

O'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020-yil 28-dekabrdagi 676-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga ruxsat berilgan. Ro'yxat raqami 676-105.

ISBN 978-9943-6988-3-3

MUNDARIJA

So'z boshi	5
I bob. Nomoddiy madaniy merosning sohalari	6
XVI asr Buxoro miniatyura maktabida mavrigixonlik badiiyligi	19
Xalq musiqasinIng mahalliy uslubi.....	22
Surxondaryo-Qashqadaryo mahalliy musiqa uslubi.....	22
Buxoro-Samarqand mahalliy musiqa uslubi.....	25
Buxoroyi Sharif udumlaridan “Oshi sofiy”, “Padar oshi”, “Nahor oshi”, “Payg’ambar oshi”, “Oshi jumagi”, “Oshi bibi Seshanbe” Shoxona nomlanishini olgan bir taoming to’yona va diniy qo’llanishi.....	28
Xorazm mahalliy musiqa uslubi	34
Farg’ona-Toshkent mahalliy musiqa uslubi.....	37
II bob. Markaziy Osiyo xalqlari mahalliy uslublari va turkumlari: qo’shiq janrlari; yalla, ashula, katta ashula, lapar va xalq eposi-dostonlar tasnifi	40
O’zbek milliy qo’shiqchilik san’ati taraqqiyotining uch yo’nalishi.....	45
Xorazm xalfachilik san’atini maktab jarayoniga qo’llash usullari	49
Mavsumiy qo’shiqlar	51
Markaziy Osiyo mahalliy uslublari o’lchovlar metroritmikasi.....	54
III bob. Uyg’onish davri ilk Sharq renessansi musiqiy nazariy meros: XI-XIII, XV-XVII asr 12 maqom va shashmaqom misolida.....	57
O’n ikki maqom va tasniflanishi	61
Shashmaqom bo’limlari va ma’nolari sharhi.....	66
XVIII-XIX asr ikkinchi yarmi: Xorazm va Farg’ona - Toshkent milliy maqom ijrochiligi va namoyandalari	75
Farg’ona - Toshkent maqom yo’llari	81
O’zbek musiqa san’atining jahon musiqa-san’atida tutgan o’rni	88
IV bob. XX asrning 1917-1941 yillaridagi o’zbek musiqasi musiqali drama va opera teatrlarining tashkil etilishi, vokal musiqasi. cholg’u musiqasi.....	91
Musiqas san’ati sohasidagi birinchi o’quv va ilmiy dargohlar: “Fitrat va musiqa”.....	96
1941-1967 yillarda o’zbek musiqasi.....	101
Raqs san’ati: milliy raqs san’ati va uning namoyondalari.....	105
Bastakorlik maktabi namoyandalari.....	115
V bob. Nota majmuasi	132
Test savollar	165
Adabiyotlar ro’yxati.....	171
Illova	173

To'xtasin Rajabov
O'ZBEK XALQ MUSIQA IJODI

Muharrir: G. Murodov
Texnik muharrir: G. Samiyeva
Musahhih: A. Qalandarov
Sahifalovchi: Sh. Qahhorov

Nashriyot litsenziyasi AI № 178. 08.12.2010. Original-maketdan bosishga ruxsat etildi: 22.02.2021. Bichimi 60x84. Kegli 16 shponli. «Times New Roman» garn. Ofset bosma usulida bosildi. Ofset bosma qog'oz. Bosma tobog'i 23,0. Adadi 100. Buyurtma №48.

Buxoro viloyat Matbuot va axborot boshqarmasi
"Durdona" nashriyoti: Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy.
Bahosi kelishilgan narxda.

"Sadriddin Salim Buxoriy" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy. Tel.: 0(365) 221-26-45

To'xtasin Rajabov – Buxoro davlat universiteti Musiqa kafedrasida dotsenti. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD) 1978 yilda Buxoro tumanida tug'ilgan. 1985-1993 yillarda tumandagi 6-son o'rta maktabi, 1993-1997 yillar Buxoro san'at kolleji, 2010-2014 yillarda Buxoro davlat universiteti musiqa bo'limida tahsil olgan. 2014-2017

yillarda esa, Samarqand davlat universiteti musiqa kafedrasida musiqa ta'limining magistraturasi bosqichini o'tagan. Ayni paytgacha 40 dan ortiq musiqa ta'limi muammolariga bag'ishlangan maqolalar, 35 ga yaqin bolalar folklor qo'shiqlari notalari, shuningdek “Tarbiyaning jonbaxsh vositasi”, “Xalq qo'shig'i va musiqa ijrochiligi” (ilmiy risola), “Buxoro mug'anniylari-2”, “Naqshbandiya ta'limotida pedagogik g'oyalar talqini”, “O'zbek xalq qo'shiqlari va musiqasi” (hamkorlikda) (monografiyalar), “Maktab repertuari” (o'quv qo'llanma) muallifidir. O'zbekiston Kompozitorlari va bastakorlari uyushmasi a'zosi. Muallif O'zbekiston Respublikasi Mustaqilligi 25 yilligi ko'krak nishoni bilan taqdirlangan.

